

Broj:

Podgorica, 11.12.2023. godine

Savjet Agencije za zaštitu konkurencije, na osnovu člana 20f stav 1 tačka 5 Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 44/12, 13/18 i 145/21) i člana 14 stav 2 Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 12/18), u postupku ocjene usklađenosti državne pomoći po prijavi državne pomoći podnijetoj od strane Investiciono razvojnog fonda Crne Gore AD, a na osnovu Predloga rješenja direktora Agencije za zaštitu konkurencije, na sjednici održanoj 11.12.2023. donosi

R J E Š E N J E

1. Godišnji plan rada Investiciono razvojnog fonda Crne Gore za poslovnu 2024. godinu, u skladu je sa Zakonom o kontroli državne pomoći.
2. Podrška infrastrukturnim projektima u cilju unapređenja kvaliteta života i uravnoteženog regionalnog razvoja će se naknadno ocjenjivati, prilikom svake konkretne dodjele, primjenom posebnih pravila za dodjelu državne pomoći.
3. Agencija za zaštitu konkurencije nije cijenila dio Plana koji se odnosi na podsticaje razvoja poljoprivrede.
4. Zadužuje se Investiciono razvojni fond da podatke o dodijeljenim državnim pomoćima i pomoćima male vrijednosti unose u registre državnih pomoći koji se nalaze na sajtu Agencije za zaštitu konkurencije.

O B R A Z L O Ž E N J E

Zahtjev

Investiciono razvojni fond Crne Gore (u daljem tekstu: „IRF“) je Aktom broj: 05-04001-9616-23/1 od 16.11.2023. godine, koji je zaveden u Agenciji za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: „Agencija“) pod br. 05-430/23-663/1 od 16.11.2023. godine, dostavio je Predlog Godišnjeg plana rada IRF-a za poslovnu 2024. godinu radi upoznavanja i davanja ocjene usklađenosti istog sa Zakonom o kontroli državne pomoći, kao i Prijavu za državnu pomoć (Obrazac 1), koji je zaveden u Agenciji pod br. 05-430/23-663/2 od 16.11.2023. godine.

Opis Predloga godišnjeg plana rada Investiciono razvojnog fonda za 2024 godinu - korisnici, trajanje, budžet i instrumenti podjele

Ciljevi za 2024. godinu

Kako IRF navodi, njegovi ciljevi kao državne finansijske razvojne institucije su u potpunosti opredijeljeni pružanju podrške za ostvarivanje strateškog razvojnog cilja kao i sprovođenju ekonomske politike Vlade

Crne Gore i podsticanja: ubrzanog privrednog razvoja Crne Gore, dinamiziranja rasta mikro, malih, srednjih i srednje kapitalizovanih privrednih subjekata, ravnomjernijeg regionalnog razvoja, konkurentnosti i likvidnosti privrednih subjekata, proizvodnje i usluga orijentisanih prema smanjenju uvozne zavisnosti, finansiranja infrastrukturnih projekata, projekata zaštite životne sredine, efikasnog sprovođenja i okončanja procesa privatizacije prodajom kapitala stečenog u procesu svojinske i upravljačke transformacije, kao i podsticanja finansiranja drugih projekata od lokalnog, regionalnog i državnog značaja.

Na osnovu strateške vizije razvoja Crne Gore, primjenom S3 metodologije u okviru Strategije pametne specijalizacije, definisane su četiri prioritetne oblasti, i to: energija i održiva životna sredina; održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti hrane; održivi i zdravstveni turizam i ICT, pri čemu je ICT horizontalan sektor, jer daje poslovnu i tehnološku podršku ostalim prioritetnim sektorima.

S tim u vezi, ciljevi IRF-a direktno proizilaze iz gore navedenog i odnose se na:

- Snaženje konkurentnosti privrede, bazirano na zelenoj ekonomiji i digitalnoj transformaciji, razvoju prioritetnih sektora, ravnomjernom regionalnom razvoju, osiguravanju likvidnosti mikro, malih i srednjih preduzeća i diversifikaciji ekonomskih aktivnosti;
- Podršku posebnim ciljnim grupama (mladi, početnici u biznisu, žene, individualni poljoprivredni proizvođači) u cilju stvaranja uslova za veće zapošljavanje, povećanje radne aktivnosti i mobilnosti radnika, uz podršku garantnih šema;
- Unaprjeđenje infrastrukture neophodne za razvoj i povezivanje ruralnih područja; poboljšanje uslova i kvaliteta života za ostanak stanovništva na selu.

Uzimajući u obzir pomenute činjenice i rukovodeći se principima opreznog bankarskog poslovanja, u skladu s regulativom CBCG, finansijski plan za 2024. godinu predviđa da se plasiraju sredstva u iznosu od najmanje 150 miliona eura. IRF je, kao državna razvojna finansijska institucija opredijeljen ostvarivanju strateških razvojnih ciljeva i sprovođenju ekonomske politike Vlade Crne Gore, koja se temelji na unaprjeđenju konkurentnosti, balansiranom regionalnom razvoju, uz poštovanje principa zelene ekonomije. Ambiciozni strateški planovi daljeg razvoja Crne Gore i fokus na procesu EU integracija neminovno uslovljava dalji razvoj i institucija sistema.

Na osnovu smjernica iz strategija, kao i preporuka Evropske komisije u procesu integracije Crne Gore, može se konstatovati da se budući razvoj crnogorske privrede treba intenzivnije fokusirati na kreiranje rješenja baziranih na zelenoj ekonomiji i digitalnoj transformaciji. To za IRF ima poseban značaj u dijelu nastavka partnerske saradnje i obezbjeđenja sredstava od strane međunarodnih finansijskih institucija, koje sve više insistiraju na definisanju konkretnih ciljeva po osnovu učešća zelenog finansiranja. Ostvarivanje navedenog podrazumijeva kontinuirano unaprjeđenje finansijske i nefinansijske podrške sektoru mikro, malih, srednjih i srednje kapitalizovanih preduzeća u cilju povećanja potencijala privrednog rasta.

U skladu sa navedenim, Evropska investiciona banka kao strateški partner IRF je, u sklopu „ERI SME TA Instrumenta za Zapadni Balkan“, anagažovala konsultantsku kuću IPC, u cilju realizacije programa tehničke pomoći namijenjene promovisanju ekonomskog rasta kao i daljem razvoju MMSP-a uz kreiranje inovativnih finansijskih i nefinansijskih usluga. Tehnička pomoć je fokusirana na: usklađivanje sa zakonskim i regulatornim zahtjevima, posebno u vezi sa pravnom tekovinom EU i procesom pristupanja Crne Gore EU i zahtjeva iz Poglavlja 9, koje se odnosi na finansijske usluge; revidiranje organizacionog i poslovnog modela u cilju snaženja kapaciteta IRF, kako bi bili u mogućnosti da osnažimo finansijske usluge

u korist MMSP sektora i preduzetnika u Crnoj Gori, u kontekstu EU integracija i dostizanja ciljeva održivog razvoja. U fokusu je i unaprjeđenje sistema za monitoring i evaluaciju finansiranih projekata.

Transformacija IRF u razvojnu banku kroz odgovarajuće raspoložive programe podrške Evropske komisije, će omogućiti adekvatno usklađivanje i sa veoma zahtjevnim procesom Pillar assesmenta, kao preduslova za sertifikaciju od strane Evropske komisije za korišćenje raspoloživih fondova. Pillar assesment proces podrazumijeva evaluaciju sledećih oblasti aplikacija: interna kontrola, računovodstvo, eksterna revizija, grantovi, nabavka, finansijski instrumenti, izuzeća od finansiranja, objelodanjivanje informacija o korisnicima, zaštita podataka. Korišćenjem EU fondova razvojna banka je u mogućnosti da kreira različite finansijske instrumente poput kredita, garancija i garantnih šema, ulaganje u rizični kapital-vlasnički kapital i slično, po uzoru na razvojne banke država članica Evropske unije. Za krajnje korisnike finansijski instrumenti omogućavaju veće zadovoljenje potreba, posebno sa stanovišta kapitala, niže kamatne stope, dužeg roka dospijea, smanjenih zahtjeva za kolateralom i drugo, uz veće multiplikativne efekte na cjelokupnu privredu i bolju alokaciju razvojnih sredstava.

Navedeno će značajno doprinijeti i ispunjavanju zahtjeva vezano za pregovaračka poglavlja 9 – Finansijske usluge, 11 - Poljoprivreda i ruralni razvoj, 19 - Socijalna politika i zapošljavanje, 20 - Preduzetništvo i industrijska politika, 22 - Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata.

Uvažavajući navedeno, IRF-u je ukazano na mogućnost korišćenja TAIEX modela za angažmane kraće ročnosti, dok je za kompleksnije projekte, kao što je podrška transformaciji IRF-a u Razvojnu banku Crne Gore, moguće koristiti Light Twinning model.

Zadaci

Kako IRF navodi, utvrđeni prioriteti razvoja crnogorske privrede usmjeravaju aktivnost IRF-a ka pružanju podrške sljedećim segmentima:

- Rast i razvoj mikro, malih, srednjih i srednje kapitalizovanih preduzeća;
- Podrška preduzetništvu i posebnim ciljnim grupama (mladi, početnici u biznisu, žene, individualni poljoprivredni proizvođači);
- Zelena ekonomija i digitalna tranzicija;
- Podrška infrastrukturnim projektima u cilju unaprjeđenja kvaliteta života i ravnomjernog regionalnog razvoja.

1. Ulaganja u prioritetne sektore crnogorske ekonomije

Opšti cilj definisan Strategijom razvoja MMSP 2023 – 2026. godine jeste težnja da se ovaj sektor ojača kako bi predstavljao pokretačku snagu transformacije i tranzicije Crne Gore ka digitalnoj i održivoj ekonomiji. Konkretna primjena je, u skladu sa Strategijom pametne specijalizacije, fokusirana na četiri prioritetne oblasti daljeg rasta i razvoja: energija i održiva životna sredina; održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti hrane; održivi i zdravstveni turizam i IKT, pri čemu je IKT horizontalan sektor jer daje poslovnu i tehnološku podršku ostalim prioritetnim sektorima.

Turizam, kao dominantna razvojna grana Crne Gore, od ključnog je značaja za ostvarenje ekonomske stabilnosti. Kao takav, pospješuje dalji razvoj komplementarnih privrednih grana, a u najvećoj mjeri poljoprivrede i prehrambene industrije, transporta, trgovine, građevinarstva. Komplementarnost sa ostalim sektorima je uporište za širi obuhvat i dalju konkretizaciju razvojnih planova, aktivnosti i mjera koje se

odnose na cjelokupnu privredu. Za postizanje boljih rezultata u sektoru turizma, neophodna je diverzifikacija proizvoda i usluga. Ista se postiže kontinuiranim radom na održivom korišćenju svih prirodnih i stvorenih potencijala koje ima Crna Gora, a to bi rezultiralo produženjem turističke sezone i izbalansiranim regionalnim razvojem, uz poštovanje principa održivog razvoja destinacije. Navedeno ukazuje na perspektive daljeg rasta i razvoja crnogorske privrede, a samim tim i na fokus finansijske podrške IRF-a.

IRF, kao nacionalna razvojna institucija, će biti posvećen pružanju finansijske podrške kako bi se u što kraćem roku ostvarili očekivani efekti navedene mjere, a u cilju razvoja zelenog turizma, uz poboljšanje efikasnosti korišćenja resursa (cirkularna ekonomija) i intenziviranje primjene novih tehnologija/digitalizacije.

Navedenom mjerom se takođe daje podrška produženju trajanja turističke sezone čime će se podsticati veća iskorišćenost smještajnih kapaciteta, uz stvaranje preduslova za kontinuirano otvaranje novih radnih mjesta.

Sve gore navedeno je, takođe, i u službi smanjenja uvozne zavisnosti, tj. poboljšanja spoljnotrgovinskog bilansa. Dalje unaprjeđenje, tj. smanjenje uvozne zavisnosti i povećanje izvoza, bazirano je na strateškim i operativnim ciljevima industrijske politike. Shodno tome, jedna od ključnih aktivnosti IRF će biti pružanje podrške privredi za uvođenje novih tehnologija i ulaganja u proizvodnju i preradu, povećanje kapaciteta i zadovoljavanje standarda i sertifikata, čime bi se osigurao stabilan kvalitet proizvodnje na dugi rok i obezbijedilo veće učešće na domaćem i stranom tržištu. Podrška investicijama u sektorima industrije, mjerama savremenih tehnologija i njihovoj primjeni, posebno u sektoru prerađivačke industrije, doprinijeće efikasnosti ulaganja i podsticanju proizvodnje ka višim fazama prerade.

Osim navedenog izuzetno je važna podrška koju IRF pruža u dijelu upravljanja likvidnošću.

2. Razvoj preduzetništva kroz podršku posebnim ciljnim grupama

IRF će poseban fokus u narednom periodu imati na inkluzivnom rastu i razvoju koji uključuje promovisanje samozapošljavanja žena i mladih u cilju njihovog ekonomskog osnaživanja i eliminisanja identifikovanih prepreka za započinjanje sopstvenog biznisa.

U Crnoj Gori je prepoznat potencijal angažovanja žena i mladih kao preduzetnika, tako da su dostupni različiti modeli finansijske i nefinansijske podrške. Međutim, mladi i žene u Crnoj Gori su suočeni sa specifičnim izazovima u startovanju biznisa, a koji se uglavnom odnose na nedostatak: vještina za preduzetnički poziv, adekvatnog obrazovanja, radnog iskustva i finansijskih sredstava za započinjanje biznisa.

Osim toga, analiza prepreka za iniciranje preduzetničkih ideja je ukazala na nedostatak kolaterala kao jednu od glavnih barijera za dobijanje finansijske podrške, a samim tim i za realizaciju poslovne ideje. Taj problem je djelimično riješen, posebno u oblasti poljoprivrede, jer je poljoprivrednicima omogućeno korišćenje kolaterala na ruralnom području. Takođe, počev od 2020. godine dostupni su novi instrumenti koji se realizuju kao podrška posebnim ciljnim grupama i to u vidu garantnih šema.

3. Podsticaj održivom razvoju kroz zelenu i digitalnu tranziciju

U saradnji sa međunarodnim finansijskim partnerima, IRF će tokom 2024. godine aktivno raditi na implementaciji programa podrške klimatski održivim projektima, koji se baziraju na: proizvodnji obnovljive energije, energetske efikasnosti u relevantnim sektorima (poljoprivreda, turizam, proizvodnja i prerada), saobraćaj, efikasnost prilikom korišćenja resursa (voda, šume), upravljanje otpadom i slično.

Crna Gora, koja je naglašeno orijentisana na turizam, a pritom deklarirana kao ekološka država, posebnu pažnju mora posvetiti valorizaciji zelenog rasta i cirkularne ekonomije, integrišući demografske, društvene, prirodne i ekonomske aspekte privrednog razvoja, kako je i navedeno u Nacionalnoj strategiji održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine, kojom su univerzalni UN ciljevi održivog razvoja prenešeni u nacionalni kontekst. Industrijska politika Crne Gore 2019-2023. godine uvažava principe bazirane na razvoju zelene ekonomije, resursne efikasnosti i održive proizvodnje i potrošnje, upravljanju industrijskim otpadom, uvođenju ekoloških standarda i definisanju mjera i aktivnosti za njihovu implementaciju.

Prethodno utvrđeni cilj smanjenja gasova sa efektom staklene bašte - da se do 2030. godine ostvari smanjenje od 30% u odnosu na referentnu 1990. godinu, a na koji se Crna Gora obavezala, ostvaren je 2018. godine. U posljednjoj reviziji Nacionalno utvrđenog doprinosa (NDC), Crna Gora postavlja novi cilj smanjenja gasova sa efektom staklene bašte od 35% do 2030. godine.

Shodno navedenom u narednom periodu jako je važno identifikovati projekte i pružiti podršku integraciji rješenja koja podržavaju zelenu tranziciju i digitalnu transformaciju. To naročito dobija na značaju nakon povećanja ambicija na klimatskom polju predstavljenih Evropskim zelenim planom, koje se odnose na povećano učešće čiste energije, energetske efikasnosti, pametne mobilnosti i forsiranje investicija u ekološki održivu poljoprivredu i očuvanje biodiverziteta.

4. Podrška infrastrukturnim projektima u cilju unaprjeđenja kvaliteta života i uravnoteženog regionalnog razvoja

Vizija regionalnog razvoja Crne Gore definisana Strategijom regionalnog razvoja 2023-2027 je ravnomjerniji regionalni razvoj za život po mjeri čovjeka, zasnovan na konkurentnosti, inovativnosti, unaprjeđenju ljudskog kapitala, digitalizaciji, dekarbonizaciji i socijalnoj inkluziji. Navedeno istovremeno podrazumijeva povećanje kvaliteta života svih građana/ki, kroz veću zapošljivost i dohodak per capita i posljedično smanjenje rizika od siromaštva i migracija.

Dostizanje navedenog, između ostalog se zasniva na povećanju konkurentnosti regiona kroz unaprjeđenje infrastrukture, poboljšanje poslovnog ambijenta i razvoj prioriternih sektora i sektora sa potencijalom rasta.

Posebne oblasti djelovanja se odnose na: razvoj prioriternih sektora sa potencijalom rasta sa fokusom na diverzifikaciju turističkog proizvoda, prerađivačku industriju i volarizaciju kulturne baštine, unaprjeđenje saobraćajne infrastrukture, zaštita životne sredine, razvoj energetike, adaptacija i mitigacija efekata klimatskih promjena.

Uvažavajući navedeno podrška ravnomjernom regionalnom razvoju kroz razvoj infrastrukture je izuzetno značajan mehanizam koji će IRF u saradnji sa nadležnim ministarstvima i opštinama unaprijediti tokom 2024. godine.

Instrumenti finansijske podrške

Dinamično okruženje uslovljeno neizvjesnošću trajanja pandemije koronavirusa nameće potrebu da se konstantno analiziraju potrebe tržišta i u skladu sa tim poboljšavaju postojeći, ali i kreiraju novi instrumenti podrške.

Portfolio koji je na raspolaganju se odnosi na kratkoročne, srednjoročne i dugoročne kredite.

Kratkoročnim kreditima se finansiraju tekuća aktivnost i likvidnost preduzeća kroz otkup potraživanja (faktoring finansiranje). Njihova je ročnost do godinu dana i pretežno se koriste za pripremu turističke ili poljoprivredne sezone, kao i za sve one potrebe kojima se održava likvidnost preduzeća.

Srednjoročni krediti su namijenjeni finansiranju potreba privrede koje zahtijevaju ročnost od jedne do pet godina.

Dugoročni krediti su krediti čija je ročnost preko pet godina, i kojima se često finansiraju veće investicije i razvojni projekti. Ovi krediti mogu biti namijenjeni za ulaganja u investicione projekte i projekte od strateškog značaja za privredu.

IRF će nastaviti da koristi COSME i EaSI garantne šeme. Osim navedenih instrumenata podrške rastu i razvoju crnogorske privrede, realizovaće se i ostali instrumenti u skladu sa prioritetima (grantovi, subvencije i sl.). Uslovi po kojima će se realizovati instrumenti u 2024. godini će biti preciznije definisani u okviru pojedinačnih kreditnih linija za 2024. godinu.

Uvažavajući činjenicu da IRF finansira crnogorsku privredu, dominantno, iz sredstava obezbijedenim po osnovu pozajmica od strane međunarodnih finansijskih institucija, a u situaciji kada je evidentna složena situacija na međunarodnom finansijskom tržištu, koja se ogleda u kontiniranom rastu kamatnih stopa, nameće se potreba za dodatnom oprežnošću u dijelu kreiranja kamatnih stopa prema krajnjim korisnicima po osnovu ovih sredstava. Osim toga fokus će biti i na dodatnoj saradnji sa relevantnim ministarstvima u dijelu kreiranja namjenskih programa podrške koje uključuju subvencije po osnovu kamatne stope.

Kamatna stopa je i instrument promovisanja prioritetnih djelatnosti i nivoa investicione aktivnosti. U skladu sa tim, stimulacije tj. umanjenja kamatnih stopa će se odobravati u skladu sa prioritetima i mogućnostima.

Kreditna podrška sektoru MMSP, preduzetnicima i srednje kapitalizovanim preduzećima posredstvom i uz učešće poslovnih banaka realizuje se na osnovu potpisanog Protokola o poslovnoj saradnji sa svim bankama u Crnoj Gori, koje su iskazale svoj interes i spremnost da učestvuju u ovim aktivnostima.

Kreditni uslovi po kojima će se realizovati instrumenti IRF-a za 2024. godinu, ka krajnjem korisniku, su sljedeći:

- Iznos kredita do 5 miliona eura;
- Rok otplate kredita do 15 godina (uključujući mogućnost korišćenja grejs perioda);
- Grejs period do 5 godina;
- Proporcionalan sistem obračuna kamata prilagođen potrebama privrede i održivosti IRF- a.

Izuzetno, maksimalni iznos kredita/factoringa biće na nivou do 10 miliona eura, uz uvažavanje limita izloženosti definisanih aktima IRF-a.

Upravljanje rizicima

S obzirom na zakonom definisanu djelatnost, IRF se u svom poslovanju susrijeće sa različitim vrstama rizika koji mogu imati negativan uticaj na finansijski rezultat i kapital. S tim u vezi, adekvatan sistem upravljanja rizicima predstavlja ključ dugoročnog uspjeha i održivosti institucije, a sve u cilju minimiziranja rizika u poslovanju i naravno u ispunjenje definisane misije.

IRF je u prethodnom periodu usvojio niz akata koji su sastavni dio strategije upravljanja rizicima nastojeći da se postigne dugoročna održivost kroz optimizaciju odnosa rizika i pozicije kapitala, ali i da se obezbijedi likvidno poslovanje institucije i ostvarivanje godišnjih planova finansiranja.

Upravljanje kreditnim rizikom predstavlja ključnu komponentu sveobuhvatnog sistema upravljanja rizicima i od presudnog je značaja za dugoročan uspjeh. Kreditni rizik je osnovni rizik sa kojim se IRF u

svom poslovanju suočava i u 2024. godini će nastaviti da mu se posvećuje posebna pažnja. Ovo se ostvaruje na način što se kreditnim rizikom upravlja na individualnom nivou i na portfolio nivou:

- Na individualnom nivou, sveobuhvatna i temeljna procjena rizičnog profila svakog dužnika podrazumijeva prikupljanje dovoljno relevantnih informacija o zajmotražiocu i razmatranje glavnih faktora i to: namjena plasmana i izvori otplate, sposobnost servisiranja kredita u predviđenom roku otplate, dinamika i izvori otplate kredita, finansijsko stanje korisnika kredita u posljednje tri godine uključujući i dostupne podatke za tekuću godinu, osjetljivost na promjene ekonomskih i tržišnih uslova, kreditna istorija zajmotražioca, trenutna kreditna sposobnost, kao i procjena kreditne sposobnosti u budućnosti na osnovu projekcije budućih gotovinskih tokova u različitim scenarijima, stanje u sektoru privrede u okviru koje zajmotražilac posluje, njegov položaj u sektoru i adekvatnost i kvalitet sredstava obezbjeđenja, posebno sa aspekta utrživosti kolaterala.
- Na portfolio nivou sistem za upravljanja kreditnim rizikom podrazumijeva praćenje strukture i kvaliteta cjelokupnog portfolija.

Koncentracija kreditnog rizika može se manifestovati na više načina i javlja se kad god postoji više kredita sa sličnim karakteristikama. Koncentracija kreditnog rizika podrazumijeva da portfolio sadrži veće izloženosti prema: jednom dužniku, grupi povezanih lica, određenom sektoru privrede, geografskom regionu, stranoj zemlji ili grupi zemalja čije su ekonomije povezane, vrsti proizvoda (vrsti plasmana), vrsti kolaterala. Visok nivo koncentracije izloženosti prema nekoj od gore navedenih kategorija, može imati negativne efekte na prihode i kapital IRF-a u slučaju problema unutar tako definisanih skupova. IRF aktivno upravlja koncentracijom rizika, kako koncentracijom kreditne izloženosti tako i sektorskom koncentracijom, definišući limite kontrole istih i svodeći rast koncentracije na projekte od lokalnog, regionalnog i državnog značaja.

Rizik likvidnosti predstavlja vjerovatnoću da IRF neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihovog dospjeća ili vjerovatnoću da će za izmirivanje dospjelih obaveza morati pribavljati novčana sredstva uz značajne troškove. Adekvatnim planiranjem novčanih priliva i odliva i sveobuhvatnim upravljanjem rizicima obezbjeđuje se likvidnost finansijskog sistema IRF-a. Uvažavajući složenu situaciju na međunarodnom finansijskom tržištu i činjenicu da IRF obezbjeđuje sredstva za finansiranje crnogorske privrede primarno po osnovu pozajmica od strane međunarodnih finansijskih institucija upravljanje likvidnošću, tj. pravovremeno angažovanje ovih fondova dobija dodatni značaj.

Rizik kamatne stope predstavlja negativan uticaj promjene kamatnih stopa na finansijski položaj IRF-a. IRF u svom poslovanju koristi fiksne kamatne stope, prilikom odobravanja sredstava krajnjim korisnicima, a i prilikom zaduživanja pri čemu je dodatna pažnja potrebna kako bi se neutralisali efekti vremenskog jaza koji utiče na finalnu odluku o krajnjim kamatnim stopama. Situacija na globalnom finansijskom tržištu u posljednjih 12 mjeseci se dramatično promijenila i kamatne stope su značajno porasle. 6-mjesečni EURIBOR u prethodnih 12 mjeseci porastao je za 2,4 procentna poena (od 1,731% do 4,128%). Navedeno direktno utiče na troškove finansiranja IRF i potrebu za kontinuiranom optimizacijom kamatnih stopa ka krajnjim korisnicima IRF-a. U skladu sa strateškim opredjeljenjem IRF-a, održavaće se umjereni nivo izloženosti ovoj vrsti rizika.

Operativni rizik predstavlja rizik od gubitaka koji nastaju zbog neadekvatnih procedura i neuspjelih internih procesa, ljudskog faktora, sistemskih ili eksternih događaja. Kako je IRF u prethodnom periodu usvojio Pravilnik koji definiše upravljanje operativnim rizikom i njegovo svodenje na najmanju moguću mjeru, to će se njegova primjena nastaviti i u 2024. godini. U periodu 2020 - 2023. godine učešće nekvalitetnih

plasmana bio je na približno istom nivou, uz blagi pad na 30.09.2023. godine, dok je iznos plasmana koji kasne preko 90 dana imao rastući trend u 2021. godini, sa primjetnim porastom na 30.09.2023. godine. Nivo nekvalitetnih plasmana u apsolutnom iznosu u periodu od 2020. godine do 30.09.2023. godine je u konstantnom padu, ali zbog redovne i prijevremene otplate i dijela kvalitetnog portfolija nivo NPL ne prikazuje značajnije smanjenje. S obzirom da je i 2023. godina bila godina ekonomskog oporavka crnogorske privrede, uz dominantnu tražnju za finansiranjem likvidnosti i pojavu novih izazova na tržištu, a u cilju stimulanja investicione aktivnosti u narednom periodu IRF će primjenjivati sljedeće limite u kreditiranju:

- Izloženost IRF prema jednom licu ili grupi povezanih lica ne može iznositi više od 10% sopstvenog kapitala IRF, pri čemu za određene klijente, po diskrecionoj ocjeni IRF, maksimalna izloženost može iznositi najviše 20% sopstvenog kapitala IRF, posebno cijeneći kreditni bonitet klijenta, kapitalizovanost, kolateralizaciju plasmana i druge relevantne faktore;
- Izloženost IRF prema jednom licu ili grupi povezanih lica po osnovu kredita za realizaciju projekta od lokalnog, regionalnog ili državnog značaja, može prelaziti prethodno definisan limit od 20% kapitala IRF, ali najviše do 50% sopstvenog kapitala IRF i može se odobriti samo uz saglasnost Vlade Crne Gore;
- Ukupan iznos 20 najvećih izloženosti IRF, isključujući izloženosti kredita za finansiranje projekata od lokalnog, regionalnog i državnog značaja, može iznositi najviše 250% kapitala IRF;
- Ukupan iznos velikih izloženosti ne može biti veći od 500% sopstvenog kapitala IRF;
- Izloženost IRF-a prema poslovnoj banci (kreditni plasirani preko poslovnih banaka, bez depozita) ne može iznositi više od 25% sopstvenog kapitala IRF-a.

Monitoring i namjenska kontrola finansijskih plasmana

Tokom 2024. godine, kao i u prethodnom periodu, nastaviće se sa kontrolom namjenskog korišćenja finansijskih plasmana u skladu sa procedurama i internim aktima IRF-a.

Korisnici finansijskih sredstava obavezni su da, u skladu sa Ugovorom koji zaključuju sa IRF-om, omoguće predstavnicima IRF-a nesmetanu kontrolu i obezbijede zahtijevanu dokumentaciju za vršenje kontrole.

Sadržaj i postupak kontrole namjenske upotrebe finansijskih sredstava zavisi od toga da li se finansijska sredstva odobravaju direktno ili posredstvom i uz garancije poslovnih banaka, kao i od samog načina realizacije sredstava kredita. Kontrola namjenskog korišćenja sredstava se vrši nakon realizacije odobrenih sredstava u rokovima koji su predviđeni internim aktima IRF-a.

Kontinuirana kreditna aktivnost, pomjeranje strukture portfolija u korist direktnih kreditnih plasmana u odnosu na plasmane realizovane posredstvom poslovnih banaka, uslovljava intenziviranje svih aktivnosti praćenja, mjerenja i kontrole kreditnog rizika kako bi se osigurala konstantna finansijska stabilnost IRF-a.

Cilj je da se sagledaju performanse kako cjelokupnog portfolija, tako i svakog pojedinačnog kredita. Suština praćenja ukupnog portfolija je ostvarivanje kreditne politike i politike likvidnosti IRF-a, profitabilnosti i adekvatnosti kapitala. Praćenje pojedinačnih plasmana je značajno sa aspekta blagovremenog konstatovanja problema u servisiranju dugova od strane korisnika i preduzimanja korektivnih akcija u cilju relativizacije kreditnih rizika. U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizicima u poslovanju IRF-a, uspostavljen je sistem praćenja strukture i kvaliteta različitih djelova kreditnog portfolija u skladu sa prirodom, veličinom i kompleksnošću ukupnog portfolija IRF-a.

Međunarodna i domaća saradnja

Tekuća kriza izazvana nizom makro-ekonomskih šokova je apostrofirala izazove koji stoje pred crnogorskom privredom i finansijskim tržištem. Visok nivo inflacije se u prethodnom periodu "prelio" i na finansijsko, odnosno kreditno kapitalno tržište, kako na svjetskom i evropskom nivou, tako i na crnogorskom. U periodu jul 2022 – septembar 2023. godine (14 mjeseci), ključne referentne kamatne stope Evropske Centralne banke su povećale za 450 baznih poena, što je istorijski rekord. Ovako visok rast kamatnih stopa se odrazio i na cijenu koštanja novca u Crnoj Gori kao i na izvore finansiranja IRF-a, dok je rast sistemskog rizika sa rastućim rizikom stagnifikacije i promjenom ekonomskog ciklusa u Evropi uticao na značajno veći rast dugoročnih kamatnih stopa i time ugrozio oporavak investicione aktivnosti neophodne za podršku restrukturiranju privrede, dostizanje ciljeva održivog razvoja i podsticanje regionalnog razvoja.

Navedene uloge IRF-a su važne kako bi se ostvarilo restrukturiranje crnogorske ekonomije u srednjem roku, sa sektorima prerađivačke industrije, šumarstva, saobraćaja, skladištenja i transporta, energetike, ali i ka brzorastućem sektoru informisanja i komunikacija, koji su pokazali značajnu otpornost na eksterne šokove. Kriza na tržištu namirnica je naglasila i ulogu IRF-a u segmentu podrške domaćoj proizvodnji prehrambenih proizvoda kako bi se supstituisao sve skuplji uvoz, pogotovu u kontekstu razvoja turizma i osnažio trgovinski bilans države uz jačanje samodovoljnosti.

Dodatan izazov predstavlja i obaveza IRF-a, koja proističe iz potpisanih ugovora s međunarodnim kreditorima u smislu snažnog fokusa na „ozelenjavanje" crnogorske ekonomije kroz klimatsko finansiranje, kako bi se dostigli nacionalno definisani ciljevi održivog razvoja. IRF je tokom proteklih godina značajno povećao aktivnosti u ovoj oblasti, dok se značajno intenziviranje očekuje početkom 2024. godine uspostavljanjem savremenog metodološkog okvira baziranog na inovativnim međunarodnim praksama i rješenjima.

EIB grupa

Evropska investiciona banka (EIB)

Evropska investiciona banka (EIB) je finansijska institucija Evropske unije. Kroz investicione projekte i programe, podstiče uravnotežen razvoj i ekonomsku i socijalnu koheziju u državama članicama EU, kao i van Evropske unije. EIB je najveća multilateralna kreditna institucija na svijetu i jedan od najvećih pružalaca klimatskog finansiranja.

Izmjenom kreditne politike u sektoru energetike, odnosno ukidanjem finansijske podrške za projekte vezane za eksploataciju fosilnih energenata, EIB je zvanično krajem 2019. godine predstavio ambiciozan projekat kako bi postao „Klimatska banka Evropske unije“. Kako bi postigla postavljene klimatske ciljeve, EIB grupa je definisala „Mapu puta klimatske banke EIB grupe“ koja podržava „Evropski Zeleni Dil (Plan)“, sa ambicioznim ciljem da Evropska unija postane ugljenično-neutralna do 2050. godine.

Ukupno zaključeni kreditni aranžmani sa EIB-om su do sada vrijedni 520 miliona eura kroz jedanaest (11) ugovornih aranžmana.

Kreditna sredstva su plasirana preduzetnicima, mikro, malim, srednjim i srednje kapitalizovanim preduzećima, ali i za infrastrukturne i ekološke projekte, javnim preduzećima i lokalnim samoupravama što dovoljno govori o EIB-u kao najznačajnijem međunarodnom partneru IRF-a koji finansira najveći dio portfelja IRF-a.

Detaljna analiza efekata EIB finansiranja u Crnoj Gori putem IRF-a iz 2019. godine, pokazala je da modalitet plasiranja koncesionih EIB-ovih sredstava putem IRF-a ostvaruje najveći uticaj u Crnoj Gori kada je u pitanju poboljšanje pristupa finansijama privredi. U tom smislu, EIB je odlučio da ovaj modalitet saradnje zadrži što je i potvrđeno zaključivanjem četiri nova kreditna aranžmana u periodu nakon analize, na iznos od dvije stotine (200) miliona eura.

Dodatno, u cilju podrške zapošljavanja mladih ljudi u Crnoj Gori, IRF je dio „EYET“ inicijative EIB-a. Ovom inicijativom se dodatno stimulišu privrednici da, ukoliko zaposle izvjesni broj mladih osoba u zavisnosti od veličine preduzeća, ostvare dodatno umanjeње kamatne stope.

Evropski investicioni fond

Evropski investicioni fond je specijalizovan u domenu pružanja finansijskih usluga mikro, malim i srednjim preduzećima širom Evrope. Član je EIB grupe. Vlasnici EIF-a su Evropska Investiciona Banka, Evropska Unija kao i širok spektar javnih i privatnih banaka i finansijskih institucija.

IRF je uspostavio saradnju koja se odnosi na implementaciju COSME programa, kao i Programa zapošljavanja i socijalne inovacije (EaSI). Program zapošljavanja i socijalne inovacije (EaSI) je instrument finansiranja na nivou EU a pokrenut od strane Evropske Komisije namijenjen promociji visokog nivoa kvalitetnog i održivog zapošljavanja, garantujući adekvatnu i pristojnu socijalnu zaštitu, borbu protiv socijalne isključenosti i siromaštva i poboljšanja uslova rada. Za period 2021.-2027. godine, EaSI program je postao dio Evropskog socijalnog fonda Plus (ESF+)¹.

Jedan od tri programska postulata EaSi programa je „Mikrofinansiranje i socijalno preduzetništvo“ u okviru kojeg funkcioniše finansijski instrument - EaSi garantni fond, čiji je organ upravljanja Evropski Investicioni fond (EIF), namijenjen podršci mikrofinansiranju.

WB EDIF

Nadovezujući se na uspješne rezultate WB EDIF GF (2011) i WB EDIF GF II (2013), kao i da podrži otpornost MSP na Zapadnom Balkanu nakon krize COVID-19 i trenutne energetske krize, Evropska komisija je pokrenula WB EDIF Guarantee4 SME Resilience (G4R) koji ima za cilj da odgovori na ekonomske probleme u cilju podrške pristupu finansiranju za MSP u svim zemljama korisnicama Zapadnog Balkana. Ova portfolio garancija može biti strukturirana ili kao direktna garancija ili kao kontra-garancija i u svakom slučaju u obliku ograničene (kontra) garancije za prvi gubitak (first-loss capped guarantee).

S obzirom da su krajnji korisnici ovog garantnog fonda opšti sektor MMSP, IRF je poslao aplikaciju EIF-u u trećem kvartalu 2023. godine.

U skladu sa najavama o kreiranju novih instrumenata raspoloživih za zemlje Zapadnog Balkana, IRF će pratiti i aplicirati za adekvatne programe podrške u skladu sa mogućnostima.

Razvojna banka Savjeta Evrope (CEB)

CEB funkcioniše u okviru Savjeta Evrope i podržava njegove prioritete. CEB predstavlja glavni instrument politike solidarnosti u Evropi, kako bi pomogla državama članicama ostvarenje održivog i uravnoteženog razvoja.

CEB doprinosi implementaciji socijalno orjentisanih investicionih projekata kroz tri sektorske linije, redom:

- Inkluzivni rast: rad na garantovanju pristupa ekonomskim mogućnostima kako bi se svima obezbijedila prosperitetna budućnost;
- Podrška ugroženim grupama: pomoć u integraciji najugroženijih građana kako bi se njegovalo raznovrsnije društvo;
- Održivost životne sredine: podrška društvu za život koje promovise održivost životne sredine, ublažava i prilagođava se klimatskim promjenama.

Prvi kreditni aranžman između IRF-a i CEB-a koji je namijenjen podršci preduzetništvu i razvoju MMSP kao okosnice razvoja crnogorske privrede je potpisan marta 2018. godine. U oktobru 2018. godine se započelo sa realizacijom ovog kreditnog aranžmana dok je kreditni aranžman u potpunosti realizovan maja 2021. godine čime je bilo podržano gotovo 1.400 projekata širom Crne Gore.

IRF je u decembru 2022. godine, aplicirao za nastavak podržavanja MMSP sektora u CG sa posebnim akcentom na ugrožene grupe poput preduzetnika, mikro i malih preduzeća, ali i privrednika u okviru strukovnih udruženja, koji imaju ograničen pristup finansijama ili finansijske institucije nude manje povoljne uslove finansiranja za ovu grupu privrednika, dok je nekima i potpuno onemogućen pristup finansijama. Navedena aplikacija je odobrena u martu 2023. godine. Trenutno je sa CEB-om aktivan Ugovor u iznosu od 30 miliona eura. Ugovor je potpisan u martu 2022. godine.

Ovaj kreditni aranžman je u potpunosti usklađen sa jednim od sektora djelovanja IRF-a, a to je podrška realizaciji infrastrukturnih projekata, projekata vodosnadbijevanja, tretmana otpadnih voda, projekata zaštite životne sredine, ali i podsticanje projekata od lokalnog, regionalnog i državnog značaja sa posebnim osvrtom na ujednačen regionalni razvoj. Iako veliki dio opština ispod prosjeka razvijenosti u Crnoj Gori, kao ciljana grupa ovog Projekta, ima sužen manevarski prostor za prijeko potrebne komunalne investicije i uopšteno investicije sa namjenom poboljšanja uslova življenja i privređivanja, IRF je ušao u ovaj projekat ohrabren dinamikom smanjenja zaduženosti nerazvijenih lokalnih samouprava, mahom iz sjevernog regiona u prethodnom periodu, inovativnom rješenju kolateralizacije kredita putem Egalizacionog fonda, ali i izuzetno povoljnim uslovima finansiranja koje obezbjeđuje CEB kao što su učešće u troškovima investicije od čak 75% kao i najniža kamatna stopa na međunarodnom tržištu, za ove razvojne i socijalno orjentisane namjene.

Investicioni okvir za Zapadni Balkan (WBIF)

Investicioni okvir za Zapadni Balkan (WBIF) je regionalni mehanizam za kombinovano finansiranje koji podržava proširenje EU i društveno-ekonomski razvoj u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Kosovu, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji i Srbiji.

WBIF je osnovan 2009. godine kao zajednička inicijativa Evropske komisije, Banke za razvoj Savjeta Evrope, Evropske banke za obnovu i razvoj, Evropske investicione banke i nekoliko bilateralnih donatora. Grupa Svjetske banke, njemačka razvojna banka KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau) i francuska AFD (Agence Française de Développement) su se kasnije pridružile Okviru.

WBIF podržava društveno-ekonomski razvoj i pristupanje EU širom Zapadnog Balkana kroz obezbjeđivanje finansijske i tehničke pomoći za strateške investicije u sektorima energetike, životne sredine i digitalne infrastrukture. Takođe podržava inicijative za razvoj privatnog sektora. U oktobru 2020. godine predstavljen je Ekonomski i investicioni plan za Zapadni Balkan kojim se mobilise do 9 milijardi eura za finansiranje regiona. Podržaće se održiva povezanost, ljudski kapital, konkurentnost i inkluzivni rast, kao i

zelena i digitalna tranziciju. Okvir dodjeljuje, na osnovu konkursnih procedura, grantove za aktivnosti pripreme infrastrukturnih projekata, kao i za investicije.

Francuska Agencija za Razvoj (Grupa Francuska Agencija za Razvoj)

Grupa Francuska Agencija za Razvoj (AFD) je javna ustanova koja sprovodi politiku Francuske u oblasti razvoja i međunarodne solidarnosti. Njene aktivnosti su usmjerene na finansiranje u oblastima klime, biodiverziteta, mira, obrazovanja, urbanizma, zdravlja i upravljanja.

U okviru grupe posluje i državna razvojna banka AFD.

Ugovor o finansiranju u iznosu od 50 miliona eura je potpisan aprila 2021. godine, pri čemu je 30 miliona eura usmjereno na zelene projekte, dok je 20 miliona eura opredijeljeno za podršku ugroženim grupama i nerazvijenim regionima države (socijalna komponenta). Ugovor o kreditu je praćen i Ugovorom o Grantu u vezi sa tehničkom pomoći IRF-u, ukupne vrijednosti 400 hiljada eura.

Ovaj grant je usmjeren ka uspostavljanju sistema klimatskog finansiranja unutar IRF-a (unaprjeđenje politika i procedura, uspostavljanje sistema za ocjenu prijedloga projekata sa aspekata zaštite životne sredine i društvenih pitanja, obuka zaposlenih u prepoznavanju i tumačenju zelenih ciljeva i indikatora itd.).

Krajnji cilj tehničke pomoći AFD-a IRF-u je uspostavljanje politike zaštite životne sredine i socijalne odgovornosti.

U 2022. godini je započela realizacija Ugovora o kreditu povlačenjem prve tranše namijenjene finansiranju socijalne komponente na iznos od 5 miliona eura, dok se početak rada konsultanata u okviru tehničke pomoći kontemplirane Ugovorom o finansiranju očekuje u prvom kvartalu 2024. godine.

IPA fondovi

Iako je IRF nacionalna razvojna finansijska institucija Crne Gore, to ih ne čini neprofitnom organizacijom. U tom smislu IRF je ograničen kada su u pitanju apliciranja za IPA fondove, kroz različite tematske pozive.

Međutim, moguće je, efikasnije korišćenje pred-pristupnih fondova Evropske unije kroz nacionalno opredjeljena sredstva, kojima upravlja Vlada Crne Gore, odnosno Ministarstvo finansija i Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma uz angažovanja IRF-a kao partnera u realizaciji projekata.

U narednom periodu postoji mogućnost da IRF osim korisnika sredstava nacionalne IPA-e bude i dio upravljačke strukture pored CFCU-a, za sredstva namijenjena rastu i razvoju crnogorske privrede kao najvažnija nacionalna institucija za podršku ekonomiji koja ima uspostavljenu organizaciju usmjerenu na operativnu podršku privredi. Ovo se odnosi na IPA III programsku perspektivu u periodu 2021 – 2027. godine.

Međunarodne i regionalne finansijske organizacije

IRF je uspostavio bilateralnu, ali i multilateralnu saradnju sa većinom razvojnih institucija zemalja iz okruženja. Saradnja sa institucijama koje obavljaju iste ili slične poslove podrazumijeva razmjenu informacija i znanja, nabavku sredstava, uporedna iskustva, smanjenje rizika ali i druge vidove saradnje. IRF će iz ovih razloga nastojati da i u narednoj godini intenzivira kontakte i dobre odnose sa raznim međunarodnim institucijama, komercijalnim bankama, ministarstvima i ostalim institucijama javnog sektora u Crnoj Gori, ali i institucijama koje obavljaju istu ili sličnu djelatnost kao i IRF-a u regionu i šire.

IRF je u julu 2023. godine postao članica prestižne Evropske asocijacije dugoročnih investitora (ELTI) i to kao prva državna razvojna institucija sa Zapadnog Balkana.

Kroz svoje aktivnosti, ELTI podržava ostvarivanje ciljeva evropske politike, kao što su unaprjeđenje konkurentnosti, ekoliška održivost, energetska tranzicija, digitalizacija, socijalna inkluzija i regionalni razvoj, a upravo su to vrijednosti za koje se IRF zalaže u Crnoj Gori.

Upravljanje imovinom

Efikasno upravljanje imovinom je sistematski proces koordinacije brojnih faktora od značaja za upravljanje imovinom. IRF upravlja imovinom koju čini portfelj hartija od vrijednosti (akcije/udjeli), kao i određen broj nepokretnosti u vlasništvu IRF-a stečenih u skladu sa zakonom. Imovina u vlasništvu IRF će i tokom 2024. godine biti predmet dalje valorizacije. Privatizacija akcijskog kapitala i udjela u vlasništvu IRF odvijaće se u skladu sa godišnjim Planom privatizacije koji donosi Vlada Crne Gore i zakonskim propisima iz ove oblasti.

Ocjena državne pomoći

Zakonom o kontroli državne pomoći utvrđeno je da je državna pomoć:

1. Finansijska pomoć koja se direktno ili indirektno dodjeljuje iz državnog budžeta, odlukom Vlade Crne Gore, budžeta opštine, odlukom nadležnog organa opštine, uključujući i fondove Evropske unije i druge javne fondove;
2. Pomoć koja se dodjeljuje korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, čime se dovode u povoljniji položaj u odnosu na druge učesnike na tržištu;
3. Finansijska pomoć koja se ne pruža privrednim društvima pod istim uslovima, ili se pruža selektivno privrednim društvima na osnovu veličine privrednog društva, mjesta poslovanja ili mjesta registracije, ili je namijenjena jednom privrednom društvu;
4. Pomoć koja ugrožava konkurenciju i utiče na trgovinu između Crne Gore i drugih država suprotno potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Agencija je utvrdila da su izvor finansiranja javna sredstva, Evropska Investiciona banka, Francuska razvojna agencija i Razvojna banka Savjeta Evrope. Kako je jedan od načina finansiranja budžet Crne Gore, ispunjen je prvi uslov za postojanje državne pomoći.

Korisnici sredstava iz Godišnjeg plana Investiciono razvojnog fonda za 2024. godinu mogu biti i učesnici na tržištu, stoga je ispunjen i uslov ista tačke 2 član 2 Zakona.

Preduzeća koja budu korisnici sredstava iz Godišnjeg plana Investiciono razvojnog fonda za 2024. godinu mogu imati prednost koju inače ne bi dobili na tržištu, što ih može dovesti u povoljniji položaj u odnosu na konkurente koji se bave istom ili sličnom djelatnošću.

Dodjela pomoći može potencijalno ugroziti konkurenciju, te je Agencija konstatovala da je samim ispunjavanjem navedena četiri kriterijuma, Godišnji plan predstavlja državnu pomoć, u smislu Zakona o kontroli državne pomoći.

Takođe, Agencija je cijenila Predlog godišnjeg plana rada za 2024 godinu i kroz kriterijume iz Pravilnika, Prilog 7a (Prevod Regulative Komisije (EU) br. 651/14 o proglašavanju određenih kategorija pomoći spojivim sa unutrašnjim tržištem u primjeni čl. 107 i 108 Ugovora). U dijelu koji se odnosi kratkoročne

kredite kojim će se finansirati tekuća aktivnost i likvidnost preduzeća kroz otkup potraživanja, Agencija smatra da se isti mogu dodijeliti samo u skladu sa de minimis pravilima državne pomoći, odnosno pomoć dodijeljena jednom privrednom društvu tokom perioda od tri fiskalne godine ne smije preći ukupan iznos do 200.000,00 eura u skladu sa Pravilnikom, Prilog 7 (Prevod – Regulatorna komisija (EU) br. 1407/13 o primjeni člana 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na de minimis pomoći).

Realizacija kreditnih linija Godišnjeg plana - Krediti za infrastrukturne projekte/projekte vodosnadbijevanja, projekte životne sredine, energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije, mora biti predmet posebne ocjene Agencije za svaki infrastrukturni projekat za koji IRF bude opredijelio sredstva. Realizacija navedenih projekata u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći, moguća je jedino uz poštovanje principa kumulacije, odnosno pokriće istih opravdanih troškova iz svih izvora moguće je do maksimalno dozvoljenog inteziteta pomoći.

Agencija nije cijnila dio Plana koji se odnosi na podsticaje za razvoj poljoprivrede jer se Zakon o kontroli državne pomoći ne primjenjuje na podsticaje za razvoj poljoprivrede i ribarstva, član 1 stav 2 Zakona, shodno tački 3 dispozitiva.

Shodno tački 4 dispozitiva, Agencija je obavezala IRF na unos podataka o dodijeljenim državnim pomoćima u registre državne pomoći i registar de minimis pomoći, koji je dostupan na sajtu Agencije.

Uputstvo o pravnoj zaštiti: Protiv ovog rješenja se može pokrenuti upravni spor tužbom kod Upravnog suda u roku od 20 dana od dana prijema rješenja.

PREDSJEDNIK SAVJETA

Dragan Damjanović